

Sleutelacties SECAP Bornem

SP1 Klimaatneutrale organisatie als voorbeeld

Beslist gemeentelijk beleid

*Uit het **meerjarenplan (MJP) '20-'25** van de gemeente en andere beleidsdocumenten en - initiatieven kunnen al heel wat plannen en acties gehaald worden die nauw aansluiten bij de doelstellingen van dit klimaatactieplan. Dit is beslist beleid dat de komende jaren zal worden uitgevoerd en waar budgetten, timing en verantwoordelijken aan zijn toegewezen. Per speerpunt sommen we deze acties op onder 'Beslist gemeentelijk beleid'.*

Ambitie:

- De gemeente wil haar **voorbeeldfunctie** ten volle opnemen en verhoogt daarom de ambitie voor de eigen organisatie naar -50% in 2030 t.o.v. 2012.
- Het gemeentebestuur integreert de **principes van dit klimaatactieplan** in andere beleidsplannen binnen de gemeente en waakt erover dat deze principes ook uitvoering vinden in het beleid het komende decennium.

Bestuurlijke aanpak:

- De **SDG's** vormen een belangrijke leidraad binnen onze organisatie, wat we ook naar buiten willen uitdragen.
- Het lokaal bestuur neemt de rol van **klimaatregisseur** binnen de gemeente op zich. Het bestuur zal het overzicht bewaren tussen verschillende initiatieven en deze op elkaar afstemmen om synergie te bevorderen en te vermijden dat trajecten naast elkaar lopen.
- Het gemeentebestuur laat zich gedurende 6 jaar begeleiden door **IGEMO** om een klimaatactieplan tot stand te brengen, de uitvoering binnen de gemeentelijke organisatie te bevorderen en participatie van burgers en bedrijven te vergroten .
- **Participatie:** We streven naar een actieve participatie van al wie op de een of andere manier betrokken is bij het leven in Bornem. Denk aan alle inwoners, verenigingen, adviesraden, lokale handelaars, landbouwers. Rond klimaat werd samen met IGEMO werd een **stuurgroep 'Bornem 2030'** opgericht om dit actieplan te voeden en de uitvoering ervan te bevorderen. Ook andere participatiekanalen zullen worden ingezet rond het thema klimaat (bijv. adviesraden, peilingen/bevragingen, Hoplr, inspraak- en participatieplatformen, ...). We werken ook het concept van een **burgerbegroting** uit en besteden aandacht aan bijzondere doelgroepen en onderwerpen. We maken een **participatieplan** op.
- **Communicatie:** er wordt i.h.k.v. de samenwerkingsovereenkomst met IGEMO een **visualisatietool** ontworpen, die de inspanningen van verschillende actoren in de gemeente rond het klimaatactieplan op één overzichtelijke pagina op de gemeentelijke website naar voren brengt.
- **Communicatie:** het gemeentebestuur streeft ernaar het thema klimaat in elke editie van het **magazine Hallo Bornem** naar voren te laten komen, alsook in de **social media kanalen en nieuwsbrieven** van de gemeente.
- We organiseren **evenementen** i.f.v **sensibilisering** rond duurzaamheid. Bijvoorbeeld Ecotuindagen ('Tof in den Hof'), Week Duurzame Gemeente, Mooimakers, Nacht van de Duisternis, ...

Patrimonium:

- We stappen in het project **SURE 2050**, waarin we door een **strategisch vastgoedplan** (2021-2050) uit te werken onze gebouwen toekomstbestendig willen maken en maximaal inzetten op een groener patrimonium.
 - We maken een **patrimoniumplan** op waarbij we een toekomstvisie uitwerken voor al onze eigendommen. Patrimonium dat niet (efficiënt) wordt gebruikt, wordt afgestoten. De focus ligt eveneens op het implementeren van energiebesparende maatregelen.
 - We zetten sterker in op efficiënte energiemonitoring, opdat een strategisch vastgoedplan kan worden opgemaakt. Sterke monitoring is de basis van het SVP. We doen dat door een versnelde invoering van digitale meters i.s.m. Fluvius, het uitbreiden van de energieboekhouding en door energiescans in gemeentelijke gebouwen uit te (laten) voeren
- Het lokaal bestuur onderzoekt de mogelijkheid om bijkomend **zonnepanelen op gemeentelijke daken** te leggen in afstemming met het SURE2050-project. Ondertussen werden op het dak van Ter Dilft en Breeven twee nieuwe installaties geplaatst (in samenwerking met Ecopower). In een volgende fase onderzoeken we welke daken nog in aanmerking komen.

Openbare verlichting:

- De gemeente zal aan een versneld tempo haar **openbare verlichting verleden**. De overdracht naar Fluvius werd goedgekeurd, waardoor we kunnen verleden op drie jaar tijd. Dit is een prioritaire actie (90-100% LED tegen 2024).
- We re-evalueren het huidige **lichtplan** van Bornem en passen aan waar nodig. Bedoeling is om een hedendaagse en toekomstbestendige lichtvisie te bekomen. Daarbij komt bijkomende aandacht voor energiebesparing en klimaatadaptatie.

Mobiliteit:

- We zetten in op het verduurzamen van de **verplaatsingen** van **personeelsleden** van het lokaal bestuur door:
 - Laadpalen elektrische voertuigen (die waar mogelijk ook gedeeld worden met burgers).
 - Aankopen elektrische wagens
 - Voorzien deelwagens (die ook gedeeld kan worden met burgers)
 - Voorzien en onderhouden van elektrische fietsen voor personeel.
 - Door in te zetten op een digitale werkomgeving en het faciliteren van telewerken minimaliseren we overbodig woon-werkverkeer

Andere

- Waar mogelijk koopt het lokaal bestuur **elektrisch gereedschap** aan .
- Door sensibilisatie en doordachte incentives stimuleren we inwoners om lokaal te consumeren. Als gemeente geven wij hierin het goede voorbeeld. Op die manier verkleinen we onze samen onze ecologische voetafdruk.

Aanvullende voorstellen

*Het gemeentelijk beleid moet permanent worden bijgestuurd en aangevuld om nieuwe uitdagingen het hoofd te bieden. Door de **participatieve opmaak van dit klimaatactieplan** zijn er heel wat nieuwe ideeën ontstaan, zowel vanuit medewerkers van de gemeentediensten als vanuit de stuurgroep Bornem 2030. Per speerpunt sommen we deze voorstellen op onder 'Aanvullende voorstellen'.*

Niet al deze voorstellen zullen op korte termijn realiseerbaar zijn, maar ze zijn wel het onderzoeken waard. Dit plan heeft bovendien een horizon tot 2030: we registreren in deze voorstellen alvast ideeën die de komende jaren kunnen worden onderzocht en (waar mogelijk) uitgevoerd. Het gemeentebestuur houdt ook een open vizier voor nieuwe voorstellen die kunnen bijdragen aan de realisatie van de gemeentelijke klimaatdoelstellingen. Het gemeentebestuur is hierbij niet altijd de leidende actor: in vele gevallen ondersteunt het lokaal bestuur binnen haar mogelijkheden initiatieven die vanuit de maatschappij vorm krijgen.

Bestuurlijke aanpak:

- De gemeente wil onderzoeken of tegen het einde van de huidige legislatuur een **klimaat- en armoedetoets** voor relevante beleidsplannen (bijv. wonen, ruimte en mobiliteit) vanuit de gemeente kan worden ingevoerd.
- De middenveldorganisaties in Klein-Brabant hebben kant-en-klare plannen voor de organisatie van **Klimaatdagen**. Dat zijn inspirerende bijeenkomsten voor een breed publiek waarop de organisaties een positieve dynamiek rond lokale klimaatactie willen creëren. Het gemeentebestuur van Bornem zal in overleg met het gemeentebestuur van Puurs-Sint-Amands medewerking verlenen aan deze initiatieven.

Patrimonium:

- Het lokaal bestuur onderzoekt pistes die kunnen leiden tot een **versnelling van de energetische renovatie** van het gemeentepatrimonium, bijv. via een energieprestatiecontract.
- Het lokaal bestuur onderzoekt waar er groendaken op gemeentelijk patrimonium kunnen worden aangelegd.

Mobiliteit:

- Het bestuur zal het **STOP-principe** actief promoten bij de medewerkers (stappen, trappen, openbaar vervoer, personenwagens).
- Aanvullend zal het bestuur **alternatieve mobiliteit** maximaal faciliteren. Op de verschillende sites van gemeente zal daarvoor de nodige infrastructuur worden voorzien (kwalitatieve fietsenstalling, laadinfrastructuur, kleedkamers, doucheruimte, ...).
- We onderzoeken **fietsleasing** (elektrische fietsen) voor medewerkers (vb. via een cafetariaplan).

Andere:

- Aanvullend op de reeds bestaande communicatiekanalen zet het gemeentebestuur extra inzetten op **niet-traditionele vormen van communicatie** om de klimaatboodschap op een heldere manier te brengen. Daarvoor zal bijkomende aandacht worden besteed aan jongeren en ouderen. Bijv. via sociale media (Hoplr, Facebook, Instagram, ...), digitale nieuwsborden, website, geprinte media (Hallo Bornem, ...), broodzakken, boodschap op maat van de doelgroep (vb. jongerentaal, ...)
- Alle **evenementen**, georganiseerd of gesteund door gemeente zullen zo duurzaam mogelijk worden ingericht. Daarnaast wil de gemeente organisatoren ook ondersteunen in het organiseren van duurzame evenementen (vb. via een handige checklist).

SP2 Groenblauwe netwerken van open ruimte tot kern

Beslist gemeentelijk beleid

Bestuurlijke aanpak:

- Bornem gaat voluit voor een **gezonde, groene leefomgeving** voor mens en dier. We willen als gemeente een **voorbeeldfunctie** opnemen bij het behouden en versterken van het duurzame, landelijke en groene karakter van Bornem.
- We willen op een innovatieve manier de ruimte op een kwalitatieve, harmonieuze en duurzame manier multifunctioneel indelen en invullen. Hiertoe zullen we onze vernieuwde omgevingsvisie concretiseren bij de opmaak van een **nieuw ruimtelijk beleidsplan** voor heel de gemeente. We streven naar een duurzaam, innovatief en kwalitatief evenwicht tussen (gezond) wonen, leven, werken, landbouw, groen / natuur en ontspanning. Daarbij houden we in het bijzonder rekening met de eigenheid, historiek en belevingswaarde van elke deelgemeente en de centrale rol van Bornem centrum. Op basis van deze visie en beleidsplan leggen we duidelijke en concrete **uitvoeringsplannen en verordeningen** vast. Bestaande plannen en verordeningen worden getoetst aan de nieuwe visie en in functie daarvan al dan niet bijgesteld. Het is belangrijk om bij de opmaak van dit plan alle belangrijke **stakeholders** te betrekken. Hiertoe zullen we naast experts in ruimtelijke ordening ook de inwoners de kans bieden om dit mee vorm te geven en mee te participeren in dit traject.

Ruimte:

- We stellen een **gemeentelijk beleidsplan ruimte** op. We trachten hiermee een vernieuwde en allesomvattende omgevingsvisie te brengen. In dit beleidsplan wordt de visie van de ruimtelijke ontwikkeling van Bornem op lange termijn bepaald. Het biedt garanties voor een maximaal behoud en versterking van de huidige **open ruimte**, de historische dorpskernen en –zichten, en landschappelijke buffering (beleidskaders). Alle ruimtelijke beslissingen zullen in de toekomst aan deze visie getoetst worden, zodat Bornem ook in de toekomst een prachtige gemeente blijft om in te wonen, te werken en te verblijven. We werken hiervoor ook samen met organisaties als de Vlaamse Landmaatschappij.
- Het lokaal bestuur heeft **Studio Ruimte** opgericht, een samenwerking tussen 3 studiebureaus en de stedenbouwkundige dienst van de gemeente. Die gaat zich buigen over de stedenbouwkundige aspecten van bouwprojecten en zal daarbij klimaat- en milieuaspecten hoe langer hoe meer mee nemen.
- Bij de uitwerking van dit beleidsplan ruimte streven we ernaar de **groennormen** te halen, namelijk een voldoende grote groene wandelzone voor iedere inwoner op 1-3 km afstand en 20m² publiek groen per inwoner op wijkniveau. We doen dat onder meer door parkjes met picknickplaatsen en volkstuintjes in te richten en groene corridors te maken.

Groen:

- We stimuleren meer **inlandse biodiversiteit** door het (openbaar) groen te verduurzamen. We vervangen o.a. onderhoudsintensieve perkplanten door vaste planten.
- Via **subsidies** stimuleren we burgers om kleine landschapselementen aan te planten en te onderhouden

- **Ongebruikte (rest-)percelen** van gemeente en OCMW worden in gebruik gegeven aan natuurverenigingen
- We zetten **samenwerkingen** op met organisaties die begaan zijn met natuur. We willen zo het groene karakter van onze gemeente kracht bij zetten. Onder andere via projectoproepen zoals bijvoorbeeld bijenplan en erfgoedbomen i.s.m. Natuurpunt.
- Bij de **heraanleg van openbaar domein** hebben we aandacht voor ruimte voor groen- en waterelementen.
- We planten **per inwoner één boom (21.500)** en voeren een actief **aankoop- en overnamebeleid** voor de uitbreiding van bossen .
- Via de **volkstuintjes** werken we aan buurtwerking, ecologisch tuinieren en activering. We organiseren minimum 1 activiteit vanuit de volkstuintjes voor de buurt en de gemeente (vb. plantenhotel, kruidenvoorraad voor de buurt...). Voor 't Molenveld willen we streven naar een vierde ster van Tuinhier.
- We organiseren vanuit het lokaal bestuur jaarlijks de actie '**Tof in den Hof**' (de vroegere Ecotuindagen)
- We stellen een **bomen-, haagplant-, houtkantplan** in samenwerking met de Vlaamse Landmaatschappij. We bekijken daarbij ook onze kapreglementeringen, groenverordeningen en -richtlijnen.

Blauw:

- We maken een hemelwater- en droogteplan op, waarbinnen ook een **onthardingsplan** van pleinen, perken en ontmoetingsplaatsen vervat zit.
- We zetten in op een duidelijk en kwaliteitsvol **waterbeleid**, dit samen met onze betrokken partners zoals ANB, VMM, PIDPA, Aquafin en verschillende natuurverenigingen.
- We promoten de opvang en het gebruik van **regenwater voor besproeiing** (met o.a. de groepsaankoop regenwatertonnen i.s.m. IGEMO)
- We sporen niet-vergunde, **ingebuisde grachten** op en maken ze opnieuw open.
- Het investeringsprogramma **rioleringswerken** wordt verder uitgevoerd.
- In het kader van de Blue Deal zetten we in op lokale hefboomprojecten gebiedsontwikkeling met focus op **natte natuur**. Zo zijn er al twee concrete projecten goedgekeurd (Kelderijbeemd en Elzenbroekbos), i.s.m. Natuurpunt
- Het lokaal bestuur voorziet vanaf 2021 een bijkomende subsidie voor de aanleg van regenwaterputten.

Aanvullende voorstellen

Ruimte:

- We zetten in op **ontharding** van scholen, bedrijventerreinen en private eigendommen, o.a. in samenwerking met het Netwerk Duurzaam Ondernemen.

Groen:

- We reiken zoveel mogelijk alternatieven aan voor het ontharden en de klimaatvriendelijke inrichting van tuinen en ondersteunen burgers in de mate van het mogelijke, bijv. via **voortuincoaches**. Ook geveltuintjes vallen hieronder.

- We erkennen het belang van **kleine bosjes (Tiny Forests)** i.f.v. ecosysteemdiensten en biodiversiteit en onderzoeken waar die kunnen worden ingeplant in onze gemeente.
- We onderzoeken of we een netto **bomenteller** kunnen hanteren, om erover te waken dat ook bestaand groen behouden blijft en er netto groenwinst is.
- We hebben extra aandacht voor de **bodemgezondheid**, via bodemstructuurverbetering en het bestrijden van erosie.

Blauw

- **We zetten in op het hergebruik van gezuiverd afvalwater** i.p.v. lozing. Dat kan door opslag in de nabijheid, hergebruik door landbouwers, tuinders of industrie,... of infiltratie in natuurgebied.
- **We zetten in op de aanleg van meer waterbuffers**, bijv. door vijvers maximaal aan te vullen met hemelwater, door waterberging via bergingsriolen, hoogwatersloten en ondergrondse constructies.
- **Grachten, beekjes en beken** willen we ruimte geven en vrijhouden, bijv. door het sluizensysteem te organiseren, water af te voeren naar lager gelegen gebieden oeverzones stabiel te maken en afspoeling van nutriënten in de beken/grachten te vermijden. We werken aan een inventarisatie (waterplan) i.s.m. Polders en andere stakeholders (ANB, NP, landbouwers,...).
- We werken aan het **afkoppelen van hemelwaterafvoer**.
- We voorzien een **infiltratiebonus**: wie regenwater op eigen terrein houdt, wordt daarvoor beloond.
- Hierbij aansluitend voeren we waar mogelijk volgende acties uit:
 - Aanleggen en heropenen van **baangrachten**, ook in verkavelingen en woonwijken.
 - Bij (her-)aanleg straten en pleinen aanleggen van **dubbel afwateringsstelsel**.
 - Verlagen van rijgedeeltes in woonwijken en verkavelingen (bijv. woonerven) voor gemotoriseerd verkeer waardoor **wadi** ontstaan.
 - **Ontkoppeling** van het **hemelwater** van de riolering op bijv. Cardijnplein, Boomstraat, ziekenhuis Bornem en gebouwen langsheen deze plaatsen en dit water bovengronds afvoeren naar Graafschap en Wiel.
 - Ontkoppeling hemelwaterafvoer zoveel mogelijk openbare gebouwen van de riolering en dit **water** waar mogelijk **zichtbaar maken**.
 - Aanleg van zoveel mogelijk **wadi's en infiltratiegrachten** in woonwijken, scholen en industriegebieden en dat mee opnemen in het vergunningsbeleid.
- **We onderzoeken hoe we historische afwateringen** (bijv. in de Abdijsite, Kasteel d'Ursel site, Graafschap) kunnen herstellen. Het lokaal bestuur neemt initiatief om alle kennis hieromtrent te verzamelen in een werkgroep.
- Water opgepompt bij **bronbemalingen** moet zo veel mogelijk lokaal terug infiltreren in de bodem, zodat de grondwaterspiegel opnieuw wordt verrijkt. Als dat niet mogelijk is, wordt het zoveel mogelijk hergebruikt, pas daarna afgevoerd in oppervlaktewater of waar aanwezig in een gescheiden rioleringsstelsel en in laatste instantie in een gewone riolering afgevoerd. We bekijken waar mogelijk ook alternatieven op oppompen (bijv. slibwanden, platen of prefabkelders). We zetten in op controle en handhaving van de naleving van de tijdsspanne en debiet van oppompen en passen waar nodig het vergunningsbeleid aan.
- We zorgen voor een degelijke reglementering en controle van **grondwaterwinnings**. We controleren en handhaven de toegekende vergunningen.
- We voeren een **ontradingscampagne** voor **grondwaterboringen** bij particulieren en promoten daarbij alternatieven.
- We voeren een **verbod** in op **grondwaterboringen bij droogte**.

CONCEPT

SP3 Klimaatneutrale en klimaatbestendige wijken

Beslist gemeentelijk beleid

Zoals eerder vermeld zullen we een nieuw ruimtelijk beleidsplan opmaken voor heel de gemeente. We streven naar een duurzaam, innovatief en kwalitatief evenwicht tussen (gezond) wonen, leven, werken, landbouw, groen/natuur en ontspanning. Dat beleidsplan ruimte is een essentieel instrument om dit speerpunt kwalitatief in te vullen. Een goede ruimtelijke ordening is belangrijk voor een **kwalitatieve woonomgeving**. De schaarse ruimte moet goed verdeeld worden zodat de verschillende functies (wonen, werken, landbouw, recreatie en natuur) optimaal tot hun recht komen.

- Het lokaal bestuur zet sterk in op het creëren van een **renovatiegolf** in de gemeente, zowel door adviesverlening, projecten als subsidieverstrekking:
 - Via **STEKR** (het woon- en energieadviesloket i.s.m. IGEMO) begeleidt het lokaal bestuur burgers in onze gemeente bij hun vragen rond kwalitatief, energiezuinig en klimaatvriendelijk wonen en leven.
 - Het gemeentebestuur heeft i.s.m. IGEMO ingetekend op meerdere **projecten** die een versnelling moeten brengen in de **woningrenovatie** in de gemeente. Via de projecten '**Van Thermoscan naar Renofan**' en '**Stronghouse**' halen we Europese en Vlaamse middelen naar de gemeente. Inwoners worden via een wijkgerichte aanpak actief begeleid en ontzorgd bij hun energetisch woningrenovatie door een renovatieadviseur. In de eerste drie jaar van dit actieplan moeten via deze projecten circa 277 woningen gerenoveerd worden in de gemeente. Ook samenwerkingen met andere organisaties worden onderzocht (zoals vb. Domus Mundi vzw)
 - De gemeente geeft daarnaast een aantal aanvullende **subsidies** voor burgers die hun woning klimaatbestendiger maken. In 2020 is er een subsidie voorzien voor een warmtebeeldscan en hemelwaterput.
 - We bieden bijkomende ondersteuning voor **kwetsbare doelgroepen**, om energiearmoede tegen te gaan, de woonkwaliteit van sociale woningen te verbeteren, ...
- **Sociale Huisvestingsmaatschappij Woonveer Klein-Brabant** voert de komende jaren heel wat **vervangbouwprojecten** van (slecht geïsoleerde woningen) uit de jaren '50 en '60 uit, zodat ze voldoen aan de isolatienormen van vandaag. Daarnaast zet ze in op de **energetische renovatie** voor de sociale woningen uit de jaren '70 en '80 in hun patrimonium.
- Het lokaal bestuur maakt verordeningen en/of aanstiplijsten op met vermelding van **minimale normen**. Het gaan om esthetische, kwaliteits- en functionaliteitsnormen. Deze richtlijnen en adviezen worden mee opgenomen in Studio Ruimte, een samenwerking tussen 3 studiebureaus en de stedenbouwkundige dienst van de gemeente.
- **Grote bouwprojecten** of projecten met een grote impact op de buurt en omgeving moeten voldoen aan specifieke voorwaarden die de buurt en omgeving ten goede komen, bijvoorbeeld door investeringen in openbare parking, speelpleinen, buurtlokalen, waterbuffering, enz.
- Als onderdeel van het beleidsplan ruimte en algemeen ruimtelijk uitvoeringsplan
 - bakenen we **bouwwrije zones, stilte- en donkertegebieden** af en maken verbindingen met open ruimte. We vullen deze kwaliteitsvol in, gericht op een gepaste publieke beleving
 - bakenen we zones voor **meergezinswoningen** af in de dorpskernen. We leggen hierbij normering inzake kwaliteit, bereikbaarheid, mobiliteit en toegankelijkheid op.

- faciliteren we **nieuwe woonvormen** en-types als alternatief voor klassieke één- en meergezinswoningen.
- We voeren binnen de IGS een kwalitatief en vooruitstrevend **woonbeleid** uit. We voeren de verplichting in om een **conformiteitsattest** te voorzien. Dit attest is een middel om de kwaliteit van de **huurmarkt** te verbeteren.
- We brengen de **leegstand** in kaart brengen en zetten zo in op het activeren (renoveren, verkopen, slopen, verhuren) van deze panden. We kijken daarbij zowel naar woningen als de tertiaire sector.

Aanvullende voorstellen

- Het gemeentebestuur gaat in overleg met organisaties in de **lokale tertiaire sector** (handel, horeca, scholen, kantoren, ...) die willen bijdragen aan de renovatiegolf in onze gemeente en bekijkt per deelsector welke rol ze kan spelen in concrete projecten via netwerk duurzaam ondernemen (zie verder).
- We onderzoeken hoe we **wijktransformatieprojecten** kunnen opzetten, waarbij per wijk met een projectleider wordt bekeken wat er moet veranderen om het klimaatvriendelijke toekomstbeeld waar te maken. Dat doen we via een multi-stakeholder aanpak met eigenaars/bewoners, gemeente, lokale bedrijven en verenigingen. Deze trajecten kunnen zowel gaan over renovatie, meer groen en natuur, verkeer en mobiliteit, afvalbeheer, waterbeheer, ...
- We onderzoeken de mogelijkheid om via een **gedifferentieerde onroerende voorheffing** renovaties te stimuleren. We voeren hiervoor overleg met hogere beleidsniveaus. We hebben daarbij aandacht voor sociale correcties en waken over de toegankelijkheid en inclusiviteit van renovatiebegeleiding voor alle doelgroepen . We bekijken ook of er een koppeling mogelijk is met de beschikbare renovatiepremie bij verhuur aan SVK.
- We nemen in samenwerking met de stuurgroep initiatieven om de **architecten** van Bornem samen te brengen in het kader van het Netwerk Duurzaam Ondernemen. Ook de **Vlaamse Bouwmeester** naar Bornem brengen is een interessante piste.
- We onderzoeken of een **zaalzoeker kan worden uitgewerkt** zoals die in Antwerpen, voor organisaties die in Bornem een locatie nodig hebben.
- We zetten de actie verwarmingscoaches verder i.s.m. Provincie Antwerpen.

SP4 Klimaatvriendelijke mobiliteit

Beslist gemeentelijk beleid

Bestuurlijke aanpak:

- Bornem wil haar **mobilitetsnetwerk** verbeteren, rekening houdend met de verkeersveiligheid en de leefkwaliteit van de dorpskernen.
- Voor een gedegen **mobilitetsbeleid** baseren we ons op een **geïntegreerde visie**, met de klemtoon op veiligheid en leefbaarheid en rekening houdend met de actuele klimaatdoelstellingen.
- De **basisbereikbaarheid** van onze gemeente stellen we voorop en we kijken ook verder dan onze eigen gemeentegrenzen. Bornem is immers verbonden met verschillende buurgemeenten en maakt deel uit van een regionaal geheel. Verkeersveiligheid en klimaatvriendelijke, zachte mobiliteit verdienen de absolute prioriteit. Dit willen we bekomen door heel het mobilitetsnetwerk op elkaar af te stemmen en door een vergesvorderde samenwerking aan te gaan met de **vervoerregio's**.

Modal shift naar zachte mobiliteit:

- We willen inzetten op het verhogen van de "**fietsreflex**". Hiertoe willen we in een fietsroutenetwerk voorzien en zien we erop toe dat aanvragers bij nieuwbouw -of renovatieprojecten verplicht worden om voldoende fietsenparkings te voorzien.
- Ook voor de **voetgangers** willen we in veilige buurten voorzien. De dorpskernen willen we inrichten tot gezellige, **autoluwe centra** en we werken naar een betere verkeersdoorstroming op de gemeentelijke hoofdwegen. Sluipverkeer wordt hierbij altijd ontmoedigd en geweerd. Ook willen we vanuit de gemeente meebouwen aan de opkomende **deelmobiliteit**.
- We investeren in **fiets- en voetpaden**. Om de veiligheid en het comfort van onze zwakke weggebruikers te verhogen en te garanderen investeren we in fietsen voetpaden, met extra aandacht voor de schoolomgevingen binnen Bornem.
- We richten het openbaar domein in met het oog op een vlot verkeer. **De Sint-Amandsesteenweg** wordt heraangelegd, waarbij ook de riolering wordt aangepakt. We maken werk van de herprofilering van een van de grootste verkeersaders binnen Bornem, de Sint-Amandsesteenweg. We voorzien hierbij een volwaardige **fiets- en voetgangerszone**. Aangezien het om een bovengemeentelijk rioleringswerk gaat, worden de kosten voor de rioleringswerken en de heraanleg van de weg gedragen door Aquafin. De gemeente voorziet de middelen voor het voet- en fietspad, waarbij we ook voor het fietspad gaan voor een maximale subsidiëring.
- We behouden de ambitie om het **afgebakend handelsgebied** om en rond de Boomstraat **autoluw** te maken.
- We pakken systematisch alle **schoolomgevingen** aan in functie van Verkeersveiligheid
- We zetten in op **fietstoerisme** met **extra elektrische laadpalen**.
- We **promoten duurzame vervoersvormen** bij eigen medewerkers en de Bornemnaars.
- We voorzien **laadpunten** voor elektrische voertuigen (fiets, wagen, step, enz.).
- We onderzoeken of we samen met lokale handelaars een **samenaankoop 'elektrische fietsen'** kunnen organiseren die voordelig is voor burgers.
- We evalueren de lopende **fiets- en autodeelprojecten** en sturen waar mogelijk bij en/of bouwen verder uit. We bekijken of we hiervoor kunnen samenwerken met andere partners.
- Bornem wil in een zo ruim mogelijk aanbod van **openbaar vervoer** voorzien. We participeren daarvoor actief in de vervoerregio's en zetten in op initiatieven als de Flexbus.

- We blijven inzetten op **fietstoerisme** door het ontwikkelen van een sterk fietsrouten netwerk en het plaatsen van extra elektrische laadpalen. (bestuursakkoord)
- We promoten acties als Straatvinken, waarbij burgers één keer per jaar het verkeer in hun straat tellen, en Telraam als bewustmakingsacties rond mobiliteit. Het lokaal bestuur maakt gebruik van de verzamelde gegevens om concrete infrastructuuraanpassingen in te voeren of andere acties te ondernemen (bijv. autoluw maken van centra).
- We onderzoeken manieren om **vrachtverkeer te weren uit centra**, bijv. het voorzien van een centrale hub aan de N16 in combinatie met kleinere, elektrische distributiesystemen. We nemen dit op in het Netwerk Duurzaam Ondernemen.
- We bouwen het **netwerk van Trage wegen** verder uit. Waar mogelijk laten we deze onverhard en onverlicht.

Aanvullende voorstellen

- Bornem ijvert samen met Puurs-Sint-Amands en Dendermonde voor een optimalisatie van **spoorweglijn 52**, die één van de 11 Vlaamse spoorprioriteiten is. De opmaak van een studie naar het nut en de noodzaak van de opwaardering van de lijn als het onderzoek naar technische haalbaarheid, kosten-batenanalyse, tracékeuze en een eventueel vergunningstraject kadert hierin (2019 – 2021). Een snelbus met een eigen bedding is een mogelijk alternatief en wordt onderzocht.
- Bornem engageert zich om de dossiers **spoorweglijn 54** (halfuurregeling) en de realisatie van een **tram Willebroek – Brussel** te blijven agenderen en stimuleren op de relevante beleidsniveaus.
- We blijven ijveren om de **waterbus** tot in Bornem te krijgen. Dit zou een meerwaarde kunnen zijn i.h.k.v. woon-werkverkeer richting Antwerpen, maar heeft ook toeristisch gezien een mooie meerwaarde op vlak van mobiliteit en toegankelijkheid.
- We faciliteren **vervoervermijdende maatregelen** als coworking locaties, pakjesautomaten, carpoollocaties, ... We bekijken dit ook in het kader van het gemeentelijke strategische vastgoedplan en kerkenplan.
- We moedigen het **STOP-principe** (stappen, trappen, openbaar vervoer, personenwagen) aan bij evenementen. Dit staat reeds in de checklist duurzame evenementen.
- We onderzoeken of we bij de aanvraag van een tweede **parkeerkaart** bewoners met een autostalling kunnen verplichten die ook als parkeerplaats te gebruiken.

SP 5 Lokale hernieuwbare stroom

Beslist gemeentelijk beleid

- Bij de opmaak van het **Ruimtelijk Beleidsplan** houden we rekening houden met toekomstige, nieuwe en duurzame energievormen.
- We promoten het gebruik van **groene stroom**.
- We plaatsen PV-installaties op een gemeentelijke gebouwen om via een **participatief traject** groene, lokale stroom te voorzien (bijv. i.s.m. burgercoöperatie Ecopower).

Aanvullende voorstellen

- Via Aster cv investeert sociale Huisvestingsmaatschappij Woonveer de komende jaren in **zonnepanelen op sociale woningen** in onze gemeente. Voor Klein-Brabant gaat het potentieel om meer dan 14.000 panelen op ruim 700 woningen, met een verminderde uitstoot van ruim 700 ton CO₂.
- I.s.m. de lokale stuurgroep onderzoeken we pistes als warmtenetten, biogascentrales, alternatieve windenergie, energiegemeenschappen en coöperaties, ... in Bornem.
- We onderzoeken hoe leegstaande kerken kunnen bijdragen aan lokale energievoorziening.

SP 6 Duurzaam Ondernemen

Beslist gemeentelijk beleid

- Gezonde en bloeiende lokale handel en ondernemingen zorgen voor tewerkstelling, welvaart en gezelligheid. Het stimuleert ook lokale consumptie en korte keten. Wij willen dan ook inzetten op de **herwaardering van de handelskernen**. Het bestuur onderzoekt op welke manier de omgeving K. Cardijnplein klimaatbestendig kan worden ingericht, daarvoor zal beroep gedaan worden op de expertise van collega's mobiliteit, omgeving, patrimonium, ... alsook externe expertise.
- Lokale **KMO-bedrijven** zorgen voor welvaart en tewerkstelling. Zij zijn de motor van onze lokale economie. We willen hen ondersteunen om hun activiteiten in Bornem te blijven uitvoeren en om ze te kunnen uitbreiden.
- Het oprichten van een lerend **netwerk 'duurzaam ondernemen voor lokale ondernemers'** is een prioritaire actie voor de gemeente. Via deze weg zou bijv. ook een renovatie- en adaptatiegolf voor de lokale economie worden gestimuleerd (bijv. renoveren gebouwen, ontharden en vergroenen van KMO-terreinen, extra bebossing, gedeelde mobiliteit- en laadinfrastructuur, ...). We bouwen hierbij voort op de bevraging naar duurzaam ondernemen en werken samen met organisaties als UNIZO.

Aanvullende voorstellen

- De gemeente gaat na hoe de **lokale tertiaire en quartaire sector** (handel, horeca, scholen, kantoren, private zorginstellingen, ...) sterker kan betrokken worden bij klimaatacties in onze gemeente: als uitvoerder in de eigen bedrijfsvoering (renoveren van panden, integreren van hernieuwbare energie, mobiliteit van klanten en personeel verduurzamen, ...) maar ook als lokaal communicatie- en participatiekanaal of als leverancier binnen klimaatacties.
- We ondersteunen waar mogelijk **alternatieve landbouwwormen** (aangepast aan veranderend klimaat), bijv. agroforestry, nieuwe teelten, landbouwcommunity met grond- en teeltrotatie, houtkantenlandbouw, ... en stimuleren op die manier ook bodemstructuurverbetering.
- We introduceren het kader van de **Economy of the Common Good** in het lerend netwerk duurzaam ondernemen als een nulmeting voor bedrijven, waaraan hun voortgang richting duurzaam ondernemerschap kan afgemeten en gecommuniceerd worden.

SP 7 Lokale en circulaire consumptie

Beslist gemeentelijk beleid

- Door **innovatief afvalbeheer** verminderen we de afvalberg in Bornem. We hebben hierbij in het bijzonder aandacht voor het aandeel van het restafval. We zullen dit alles actief promoten, maar daarnaast ook zelf zoveel mogelijk toepassen. Het principe van “de vervuiler betaalt” zal steeds gehanteerd worden.
- We onderzoeken hoe we de werking van de **Groene meters en peters** kunnen uitbreiden, bijv. door te streven naar één voor elke straat.
- We voeren een sterk **lokaal aankoopbeleid**. We sensibiliseren burgers om lokaal aan te kopen en geven zelf het goede voorbeeld. Door acties te organiseren of te participeren stimuleren we inwoners tot lokaal aankopen. We doen dit onder andere door sensibilisering.
- We onderzoeken samenwerkingsmogelijkheden om de **voedselbedeling** via Germaine 2.0 te optimaliseren. We kijken in de richting van distributieplatformen als Foodsavers, Flavour en Too Good to Go. We sensibiliseren over voedselverspilling en de mogelijkheden van deze platformen voor kwetsbare doelgroepen.
- **Germaine 2.0** wordt verder uitgebouwd als ontmoetingsplaats voor deze kwetsbare groepen. In 2020 voorzien we minimum 3 acties gericht op budgetbewust koken en andere thema's, **gezonde voeding en duurzaamheid** staan centraal.
- We zetten in op **duurzame evenementen** in de gemeente, door bijv. de Buurtfeestkar en de Checklist en het draaiboek duurzame evenementen. We gebruiken **herbruikbare bekertjes** op bepaalde evenementen (Ezperando, fuiven Ter Dilft,...) en voorzien maximaal in herbruikbaar materiaal.
- We stellen twee **feestkarren** ter beschikking met uitleenmateriaal voor evenementen. Ook daarin voorzien we herbruikbare materialen.
- We blijven het **geefplein** en **repair café** ondersteunen en willen deze werking uitbreiden en verbeteren (hogere frequentie, meer expertise, ...).
- We blijven onze titel van Fair Trade gemeente omarmen, ondersteunen de Oxfam Wereldwinkel en gebruiken Fair Trade-producten met de gemeentelijke diensten.
- We voorzien **brooddozen en drinkbussen** voor nieuwe leerlingen van de scholen
- **We gebruiken waar mogelijk straatmeubilair** in gerecycleerd materiaal en doen aan hergebruik van materiaal bij (her)aanleg van wegen.
- We zetten de **volks- en samentuinen** (zie SP2) in om sociale, lokale consumptie en korte keten te stimuleren.
- We richten de **catering van gemeentelijke evenementen** zo duurzaam mogelijk in, door bijv. vegetarisch en lokale opties te voorzien.

Aanvullende voorstellen

- We onderzoeken mogelijkheden om het oude **stationsgebouw** in te schakelen voor initiatieven rond lokale en circulaire consumptie, zoals repair cafés, gereedschapbibs of andere deelinitiatieven, kringwinkel, ...
- De recent opgerichte **pakjesdienst** voor lokale handelaars willen we ook na Corona verderzetten bijv. via externe samenwerking met Allez Roulez).
- We willen een shift naar een **duurzamer voedingspatroon** ondersteunen door initiatieven als Donderdag Veggiedag in samenwerking met bijv. EVA vzw of VELT uit te rollen in de gemeente, via een bewustwordingstraject en met een sensibiliserende rol voor de horeca. Ook de Buurtkar zouden we hiervoor kunnen inzetten (bijv. recepten meegeven die hierop aansluiten).

- We onderzoeken extra **stimulansen** voor de organisatie van **duurzame evenementen** .

CONCEPT